

2. Критичне мислення: інструкція з використання <https://studway.com.ua/kritichne-mislennya/>
3. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. – К.: А.С. К., 2005.
4. Сучасний педагог – це той, хто розкриває потенціал учнів, а не примушує їх вчити уроки – Микола Скиба <https://www.uifuture.org/publications/news/24366-suchasnyi/pedagog>

ДЕЯКІ ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПОКРАЩЕННЯ РОБОТИ З УЧНЯМИ

Ткаченко О.В., Соколенко В.М.

(Полтава, Україна)

Навчання молоді завжди було і залишається одним з найактуальніших завдань державної політики, тому що результат цього, неодмінно, визначає потенціал і напрямки розвитку держави у майбутньому. Деякі засади сучасної освіти змінюються у меншому, інші у більшому ступені у порівнянні з минулими. Безумовно, окрема держава, заклади, які готують студентів одного профілю, окремий вищий навчальний заклад можуть мати свої власні підходи до навчання у ВУЗах, але існують загальні підходи, які можуть забезпечити або покращити якість освіти студентів на сучасному рівні розвитку педагогічної науки.

По-перше, це потенціал знань самих викладачів. На жаль, він не завжди відповідає вимогам сучасності. Викладач з великої літери – це людина, яка має постійно поглиблювати свої знання з підручників, ресурсів бібліотек та мережі Інтернет як стосовно предмету, який викладається студентам, так і найсучасніших методологічних підходів. Добре, що в наш час є змога проходити он-лайн курси підвищення кваліфікації. Ми вважаємо, що добре було б, якби вони були обов'язковими не 1 раз на 5 років, а на коротший термін, щоб обов'язково були лекції з фізіології вищої нервової діяльності, психології (зокрема, вікової, гендерної, соціальної з основами конфліктології, диференціальної, педагогічної), педагогіки, найсучасніших інформаційних технологій (зокрема, технічних засобів забезпечення навчання). Викладачі повинні ділитися досвідом у межах однієї кафедри, різних кафедр ВУЗу, однопрофільних та різних кафедр ВУЗів, як у межах своєї країни, так і інших. Обмін досвідом з іноземними навчальними закладами в більшій мірі можливий у наші дні, хоча хотілося б, щоб більша частка коштів проплачувалася не самим викладачем, тому що, на жаль, такі закордонні стажування зможе оплатити далеко не кожний викладач.

По-друге, хотілося б підкреслити необхідність збільшення інформаційної грамотності деяких викладачів, які, на жаль, не застосовують сучасні засоби технічного забезпечення навчання. В УМСА багато іноземців, вони навчаються у багатьох ВУЗах України, рівень володіння українською та російською мовами досить часто залишає бажати кращого, що ще більше підкреслює необхідність використання таких технологій. Хоча й будь-який студент, якщо лекція буде на вищому методичному рівні, буде сприймати її зовсім по-іншому. Далі, сучасні студенти з різних країн (і, на жаль, вітчизняні) часто мають досить низьку швидкість письма. Існує термін – «психологічна готовність до навчання» – певний рівень пізнавальної та соціальної зрілості, необхідний для успішного засвоєння програмного матеріалу і гармонійного розвитку особистості [1]. Він частіше застосовується стосовно учнів-школярів, але, на жаль, існує проблема низької або взагалі відсутньої психологічної готовності до навчання багатьох студентів. Хотілося б побажати викладачам максимально відходити від стандартів проведення занять, використовувати власні інтерактивні методи та підходи, навіть різні у різних академічних групах, обов'язково враховуючи індивідуально-типологічні особливості студентів у максимально можливому ступені.

По-третє, побутові та інші проблеми часто негативно відбиваються на показниках навчання будь-якої людини. Побутові проблеми часті у студентів підготовчих відділень, перших курсів, проблеми іншого порядку можуть виникати на будь-якому етапі навчання. І Викладачі просто не мають бути байдужими, бо іноді студент може довіритися лише викладачу, з яким він відчуває тісний емоційний зв'язок, куратору або іншому. Ми, викладачі, маємо намагатися жити їхніми проблемами, маємо створити максимально комфортні умови для розкриття їхнього навчального, наукового, творчого потенціалу в найвищому можливому ступені, пам'ятаючи про Великих Людей А. Макаренка та В. Сухомлинського. Як у медицині існує заповідь «Не нашкодь», так і у педагогіці можливо і потрібно використовувати принципи «Зрозумій учня» та «Допоможи йому навчитися». Знайдено дані, згідно яких емоційний фон, на якому протікає та чи інша діяльність, може змінити роботу вегетативної (автономної, за новою номенклатурою) нервової системи: збільшення почуття відповідальності зменшує виразність проявів захисних вегетативних реакцій, а в процесі чекання небезпечної ситуації вегетативні функції, які забезпечують захист, можуть різко посилюватися і ставати помітними як для оточуючих, так і для самих студентів [2]. Це може демонструвати вплив успішності учнів на стан їхнього психологічного статусу та фізичного здоров'я.

Індивідуалізація особистості має залишатися одним з пріоритетних напрямків сучасної педагогіки. Прикладів цьому чимало. Психологи, педагоги намагаються створити свої класифікації особистості студентів та їх типологій [3].

Викладач з Великої літери має усіма силами уникати появи у своїх студентів відчуття неповноцінності – усталеної форми переживання людини своєї реальної чи уявленої ущербності, тому що досить часто воно формується саме у випадку, коли людина помічає, що її недолюблюють [4]. Такі учні можуть вважати так: «Я не буду це вчити, тому що викладач мене не любить і не поставить гарну оцінку, навіть якщо я відповім на неї або напишу контрольну роботу на цей бал». Досить важко буває потім дати стимул таким студентам для навчання, хоча існують і різні групи студентів: одна категорія буде вважати після двійки/двійок або трійок так, а інша група, навпаки, отримає сигнал для самовдосконалення і буде потім отримувати четвірки або навіть п'ятірки.

Якщо Педагог буде пам'ятати, що його мета – не лише навчити учня, а й сприяти головній задачі освіти – розвитку та становленню особистості учня, то це, безумовно, змінить підходи до освіти учнів, починаючи від школи і закінчуючи вищими навчальними закладами [5]. Важливо навчитися поважати учня, знати й розуміти його як «Іншого». Хотілося, щоб проходив жорсткіший відбір людей, які подали заяви, щоб стати Педагогами, щоб враховувалися не лише бали, а й індивідуально-психологічні особливості абітурієнтів та студентів, щоб була більша можливість «відсіяти», якщо по зазначених параметрах вони не підходили до того, щоб присвятити себе одній з найпрекрасніших та найвідповідальніших Професій – Вчителя! Кожен, хто обирає для себе професію педагога, бере на себе відповідальність за тих, кого він буде навчати та виховувати. Але разом з тим він відповідає за самого себе, свою професійну підготовку, нарешті, своє Право бути Педагогом, Вчителем, Вихователем. Хто не навчається сам, не може розвинути смак до навчання, «розумовий апетит». Майбутній та працюючий педагог має об'єктивно оцінювати свої позитивні та негативні сторони, ті персональні якості, які найважливіші для даної професії. У першу чергу, це особливості саморегуляції, самооцінювання, емоційних проявів (вміння вчителя адекватно оцінювати та корегувати власну поведінку в залежності від поточної обстановки та психологічних особливостей учнів), а також, безумовно, комунікативні та дидактичні здатності, високий рівень загальної культури. Педагогіка на сучасному рівні характеризується тим, що у вчителя додається до ролі контролера роль партнера, «фасілітатора» навчання (за К. Роджерсом). І іноді роль помічника виходить на перше місце.

Список використаних джерел:

1. Психологічний словник / За редакцією В.І. Войтка. – Київ: Головне видавництво видавничого об'єднання «Вища школа», 1982. – 215 с.
2. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності / М.С. Корольчук : Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 400 с.
3. Копець Л.В. Психологія особистості / Л.В. Копець : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – 2-ге вид. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 458 с.
4. Психологічний тлумачний словник найсучасніших термінів / В.Б.Шапар, В.О. Олефір, А.С. Куфлієвський [та ін.]. – Х.: Прапор, 2009. – 672 с.
5. Зимняя И.А. Педагогическая психология / И.А. Зимняя : Ученик для вузов. Изд. второе, доп., испр. и перераб. – М.: Логос, 2002. – 384 с.

ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Требін Н.О., Большая О.В.
(Полтава, Україна)

Лідерство – це такий тип управлінської взаємодії (між лідером і послідовниками), який заснований на поєднанні різних джерел влади в залежності від конкретної ситуації та спрямований на спонукання людей для досягнення спільних цілей. Іншими словами лідерство – це стосунки домінування і підпорядкування, впливу і прямування в системі міжособистісних стосунків в групі, які ведуть до наміченої мети [1, с. 88].

У свою чергу управління – це вид суспільної діяльності, який передбачає систему скоординованих дій суб'єкта на об'єкт з метою досягнення певної організаційної мети. До функцій управління співвідносяться: планування, організація, комплектація кадрів, мотивація і контроль. Планування передбачає визначення стану педагогічного колективу в певній ситуації (де ми перебуваємо), мети майбутнього розвитку (куди ми прямуємо), правових, організаційних, ресурсних засобів, їх координацію та коригування щодо запланованої мети (з допомогою яких засобів ми досягнемо мети) [2, с. 44].

Керівництво закладом освіти передбачає монополію на прийняття рішень і контроль за ходом їх виконання. Лідер (директор) не відбирає право у колективу приймати рішення, а, навпаки, запрошує до цього кожного співробітника. В результаті змінюється статус кожного працівника. Але не так легко знайти лідера, який міг би брати на себе ініціативу та відповідальність за результати, при цьому повністю викладаючись на роботі та мотивуючи у повній мірі своїх підлеглих. Коли лідер є керівником, то він не тільки керує, а й веде за собою інших. Дуже важливо, щоб директор закладу освіти мав такі навички: здатність подати правильний приклад, заохотити колектив до креативності, ініціативності, дати кожному працівнику проявити себе, зуміти сформувати себе як гідного керівника. Лідерство виявляється у вмінні пробудити у співробітників мрію, до якої вони прагнуть наблизитися, «вдихнути» в них необхідну для цього енергію. В основі даного процесу лежить здатність лідерів притягувати до себе людей, несвідомо викликати почуття захоплення і любові. Ефективний керівник загальноосвітнього закладу освіти повинен бути лідером, прагнути до балансу якостей лідера і якостей управлінця. Покращити свою професійну діяльність керівник може через дослідження своєї суб'єктивної концепції лідерства, корекцію та збагачення її.

Важливою складовою при формуванні лідерських якостей керівника є енергопотенціал, адже директор має розуміти управління як стратегію, що включає в себе вибір напрямку розвитку школи, постановку ближніх і дальніх цілей, бути готовим до самопожертви, до прийняття швидких і ефективних управлінських рішень – все це потребує неабиякого запасу енергії та витримки.